

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การจัดองค์การทางการเมืองขึ้นมาให้เข้าสู่ความเป็นชนเผ่า นครรัฐในอดีตและปัจจุบัน คือความเป็นชาติรัฐ หรือรัฐประชาชาติ (nation-state) ย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกขององค์การเหล่านั้น อันได้แก่ ราษฎร หรือพลเมือง (citizens) ได้มีการอยู่ดีกินดีและการมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอื่น ๆ ทั้งนี้ตำรารัฐศาสตร์ขั้นพื้นฐานได้ระบุไว้แล้ว (จิระโชค วีระชัย, 2540) เรื่องราวของความปลอดภัยของราชการย่อมเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาที่ควบคู่มาับสังคมมนุษย์โดยตลอด ไม่มีสังคมใดที่ปราศจากอาชญากรรม เพราะอาชญากรรมเป็นปัจจัยหนึ่งของสังคมจึงไม่ปรากฏว่ามีสังคมใดที่จะปราบปรามอาชญากรรมให้หมดสิ้นไปได้ (ทงศักดิ์ ธนกาญจน์, 2533, น. 1) อาชญากรรมก่อให้เกิดผลเสียต่อประชาชนและสังคมในหลายด้าน เช่น ความไม่เป็นระเบียบในสังคม รัฐต้องเสียงบประมาณในการปราบปราม ประชาชนถูกประทุษร้ายทั้งชีวิต ร่างกาย สูญเสียทรัพย์สินและสุขภาพจิตเสื่อม และทำให้ผู้ก่ออาชญากรรมเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือเสียอิสรภาพ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมากโดยเฉพาะประชาชนในต่างจังหวัดได้เดินทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ได้มีคนจนเร่รอนและไร้ที่อยู่อาศัยจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมามากมาย เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด รวมทั้งปัญหาผู้ด้อยโอกาสซึ่งมีรายได้ไม่พอกับค่าครองชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด อันเป็นภัยที่คุกคามความสงบสุขของประชาชนในปัจจุบัน วิธีการและรูปแบบของการกระทำความผิด ได้มีการพัฒนาการให้ก้าวหน้าไปมาก ตลอดจนลักษณะของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดยังคงใช้ความรุนแรง อุกอาจทำหาย และสะเทือนขวัญแก่ประชาชนอยู่โดยทั่วไป มีการใช้วิธีการรูปแบบใหม่ ๆ

จากผลของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น ย่อมจะเกิดผลร้ายแรงแก่ประชาชนและประเทศชาติ กล่าวคือ ในด้านผู้เสียหาย อาจจะต้องเสียทรัพย์สิน เกียรติยศ ชื่อเสียงหรือบางครั้งอาจถึงกับเสียชีวิต ด้านประเทศชาติ ปัญหายาเสพติดก็เพิ่มมากขึ้น ส่วนด้านตัวผู้กระทำความผิดเองต้องหลบหนีหรือต่อสู้อำนาจหน้าที่ตำรวจ เพราะเกรงว่าจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวไปฟ้องร้องลงโทษ ในกรณีถูกจับกุมตัวไปฟ้องร้องลงโทษ ในกรณีถูกจับกุมตัวได้ก็ถูกควบคุมตัวเพื่อดำเนินคดีตั้งแต่

พนักงานสอบสวนจนกระทั่งถึงการพิพากษาโดยศาล ซึ่งรัฐจะต้องเสียเงินเป็นค่าใช้จ่ายให้กับพนักงานตำรวจในการป้องกันปราบปรามสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ฝ่ายอัยการ ตุลาการ ราชทัณฑ์ ตลอดจนเสียค่าใช้จ่ายในการสร้างและปรับปรุงแก้ไขความประพฤติของบุคคลบางคน ให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ ดังนั้นการกระทำผิดกฎหมายเป็นเรื่องที่นอกจากจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยส่วนรวมแล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่าสังคมนั้น ๆ จะขาดความปกติสุข ไม่ปลอดภัย หรือขาดความสงบเรียบร้อย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

ความสงบเรียบร้อยเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 75 วรรคหนึ่งบัญญัติให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คຸ່ມครองและสิทธิเสรีภาพของบุคคลจากระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน การที่รัฐจะดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นนโยบายแห่งรัฐ (State Policy) นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายของประเทศชาติในการพัฒนาขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม แต่ประเทศจะพัฒนาไปได้ตามวัตถุประสงค์ของแผนที่กำหนดไว้ได้นั้นก็ต่อเมื่อประชาชนในชาติอยู่ในสังคมที่มีความสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ใช้เป็นกรอบ และทิศทางในการดำเนินงานนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน การจัดทำแผนย่อย หรือการจัดทำโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยที่เกี่ยวข้องมีทิศทาง และเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอนมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างมีระบบ ตลอดจนเพื่อให้เกิดการหักล้างและเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายปฏิบัติและฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติ

ปัญหาการกระทำผิดกฎหมาย อาชญากรรม และยาเสพติดนั้นเป็นปัญหาร้ายแรงมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีคำกล่าวถึงลักษณะพิเศษของอาชญากรรมว่าอาชญากรรมมีแต่สูญเสียหรืออีกนัยหนึ่งก็คืออาชญากรรมไม่เคยให้คุณแก่ฝ่ายใด ไม่ว่าจะพิจารณาในด้านบุคคลหรือด้านสังคม (แฉ้ว โสภติพันธ์, 2524, น. 29)

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงนับได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายปกครองที่จะคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมก็คือ การจัดทำมีเจ้าหน้าที่หรือสถาบันขึ้นมาหน่วยงานหนึ่งหรือสถาบันหนึ่งมาหน่วยหนึ่ง เพื่อรับมือภารกิจในด้านรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้น

และถือว่าเป็นสถาบันทางการปกครองที่มีความสำคัญไม่น้อย โดยมีผู้ที่ปฏิบัติงาน คือ ตำรวจราชการ ตำรวจลักษณะหน้าที่หลักของตำรวจ คือเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) ซึ่งเป็นผู้ควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้อยู่ภายใต้กรอบหรือระเบียบที่สังคมนั้น ๆ กำหนดให้สมาชิกปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่กันอย่างเป็นปกติสุข หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือเป็นผู้ปกป้องรักษามิให้กฎหมายของสังคมถูกละเมิดและทำให้เกิดความพลอดภัยในสังคมนั้นเอง

บทบาทของตำรวจได้ถูกกำหนดไว้ในการปฏิบัติงาน 5 ประการ คือ

1. บทบาทในสถานภาพของผู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป
2. บทบาทของผู้รักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งกฎหมายของบ้านเมือง
3. บทบาทของการเป็นข้าราชการของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่การงานภายใต้การควบคุมและคำสั่งของรัฐบาล
4. บทบาทของพนักงานฝ่ายปกครอง ดูแลความสงบสุขของประชาชน
5. บทบาทของผู้รักษาความสงบ และมั่นคงของชาติในยามปกติตลอดจนรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนของประเทศหน้าที่ของตำรวจโดยทั่วไปพอสรุปได้มี 8 ประการคือ (โศภา ชูพิกุลชัย และคณะ, 2524, น. 142-144) ได้แก่

- (1) ป้องกันอาชญากรรม (Crime prevention)
- (2)ปราบปรามอาชญากรรม (Crime repression)
- (3) สืบสวน จับกุม ฟ้องร้องผู้กระทำความผิด (Apprehension of offenders)
- (4) รักษาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวอาชญากรรม (Regulation of noncriminal conduct)
- (5) บริการประชาชน (Provision of service)
- (6) การให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล (Protection of individual freedom)
- (7) การค้นหาทรัพย์สินสูญหาย (Recover of property)
- (8) การปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ (Different kinds of functions)

ภารกิจของตำรวจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนนั้น มีขอบเขตความรับผิดชอบกว้างขวางมาก หากปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวบกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพก็จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านได้ ในปัจจุบันนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พยายามปรับปรุงพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงในการปฏิบัติงาน และมุ่งผลในด้านการสืบสวนจับกุม และป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในทุกรูปแบบ โดยไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมหรือให้เกิดขึ้น

น้อยที่สุด งานด้านการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายนั้น เป็นงานที่สำคัญมาก เป็นการสืบสวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ จากการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะรวบรวมพยานหลักฐานและแนวทางในการสอบสวนฟ้องร้องดำเนินคดี ผู้กระทำผิด อีกทั้งต้องสืบสวนเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน บางกรณีก็ต้องทำการปราบปรามผู้กระทำผิด เมื่อผู้กระทำผิดไม่ยอมให้ทำการจับกุมตัว ดังนั้นการสืบสวนจึงจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ตลอดจนเทคโนโลยีมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ และต้องปฏิบัติด้วยความละเอียด รอบคอบ จึงจะทำให้การปราบปรามอาชญากรรม และงานสืบสวนประสบความสำเร็จ

งานสืบสวนนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานพิเศษแตกต่างกันไปจากงานด้านอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นงานที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่ผู้ปฏิบัติมีคุณสมบัติพิเศษหลายประการ เริ่มต้นด้วยการรู้กฎหมาย รู้ระเบียบและข้อบังคับอันเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนต้องมีคุณสมบัติของบุคคลหลายประเภทรวมอยู่ในตัว สามารถคบหาสมาคมกับบุคคลหลายชั้นทั้งสูงและต่ำ ปรับกิริยาท่าทางและคำพูดให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ มีความกล้าหาญ อดทน มีไหวพริบ ปฏิภาณและมีความสังเกตจดจำดีและละเอียดถี่ถ้วน (สุวัฒน์ชัย ใจหาญ, 2522, น. 91) ประกอบกับจะต้องมีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงาน และมียุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าผู้กระทำผิด การปฏิบัติงานจึงจะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณาเลือกสรรจากผู้บังคับบัญชาแล้วว่ามีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน เสียสละ และต้องสัมผัสกับปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งในการปฏิบัติงานสืบสวนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีปัจจัยหลายด้านมาประกอบกัน ดังนั้นหากได้มีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน จับกุม ผู้กระทำผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ย่อมเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการปฏิบัติราชการ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการบริหารงานเพื่อบรรลุเพื่อให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้

ปัจจุบันกิจการตำรวจได้แยกออกจากกระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีฐานะเป็นกรมขึ้นการบังคับบัญชากับนายกรัฐมนตรี ส่วนอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังคงเหมือนเมื่อครั้งยังเป็นกรมตำรวจ โดยอำนาจหน้าที่เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2539 มาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า "ให้กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้"

1. รักษาความปลอดภัยสำหรับ องค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะ

2. ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญา

3. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและให้บริการแก่สังคม ในอำนาจหน้าที่ของกรมตำรวจ

4. รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กองบัญชาการตำรวจนครบาลเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีลักษณะเป็นหน่วยปฏิบัติ โดยมีภารกิจหลักที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อย ให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะที่มีได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานอื่น

2. สืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่น และดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎหมาย

3. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาที่มีได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานอื่น

4. ร่วมมือช่วยเหลือหน่วยราชการอื่น ในการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดอาญา และรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

5. บำบัดทุกข์ บำรุงสุขช่วยเหลือป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอันเกิดจากทุกข์ต่าง ๆ

6. ให้การบริการประชาชนในหน้าที่ของตำรวจทั้งในและนอกสถานที่ โดยเฉพาะการให้บริการอำนวยความสะดวกที่สถานีตำรวจและการอำนวยความสะดวกด้านจราจร

กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีภารกิจและหน้าที่เช่นเดียวกับกองบัญชาการตำรวจนครบาล เฉพาะในเขตพื้นที่รับผิดชอบข้างต้น และมีพื้นที่รับผิดชอบ 39.60 ตารางกิโลเมตร มีกำลังพลรวม 1,851 นาย (ประกอบด้วย สัญญาบัตร 348 นาย ประทวนและพลตำรวจ 1,503 นาย) จำนวนประชากร 1,227,389 คน จำนวนประชากรแฝง 828,752 คน เปรียบเทียบตำรวจ 1 นาย ต่อประชากร 1,110 คน

กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อกองบัญชาการตำรวจนครบาล อันเนื่องจาก กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีพื้นที่ในความรับผิดชอบที่สำคัญ

หลายแห่ง อันได้แก่ พระราชวังสวนจิตรลดา ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา สวนสัตว์ดุสิต กองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นต้น

กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ยังเป็นพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบในสถานที่ที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจ เช่น สถานบริการบริเวณถนนข้าวสาร, ถนนรัชดา, ถนนเพชรบุรี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

จากปัจจัยดังกล่าว จึงมีผลทำให้มีแนวโน้มในอัตราการเกิดคดีต่าง ๆ ได้ง่าย ดังตารางสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ดังนี้

ความหมายของประเภทของคดี มีดังนี้

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางระเบิด ทำให้เกิดเพลิงไหม้ เป็นต้น
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ ได้แก่ ฆ่าคนตายโดยประมาท ประมาททำให้คนตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ช่มชืดกระทำการชำเรา อนาคต พรากรผู้เยาว์ เป็นต้น
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์ บุกรุกเคหะสถาน ชิงทรัพย์ รับของโจร กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ช่องโจร ทำให้เสียทรัพย์ ปล้นทรัพย์ พยายามชิงทรัพย์ เป็นต้น
4. คดีที่นำสนใจ ได้แก่ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ ปล้นชิงรถแท็กซี่ รถโดยสาร ช่มชืดและฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ ช้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ เป็นต้น
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด การพนัน ยาเสพติด ปรามปรามการค้าประเวณี สถานบริการ มีและเผยแพร่วัตถุลามก หลบหนีเข้าเมือง ละเมิดลิขสิทธิ์ และพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เป็นต้น

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตลอดจนจนปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรองสารวัตรสืบสวน สอบสวน ในสังกัดสถานีตำรวจนครบาลพญาไท ซึ่งอยู่ในสังกัด กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีส่วนสำคัญที่จะช่วยจับกุมผู้กระทำผิดและป้องกันมิให้คดีอาญาเกิดมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนก่อนเกิดเหตุ และการสืบสวนหลังเกิดเหตุ ในปัจจุบันกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีกำลังพลปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายสืบสวนจำนวน 152 นาย ซึ่งถือได้ว่าอัตรากำลังพลมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคดีและพื้นที่ความรับผิดชอบ รวมถึงนโยบายของกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ที่มุ่งหวังในประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลของการทำงานในหน่วยงานภายใต้สังกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน สอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของเจ้าหน้าที่สืบสวนที่ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 เพื่อที่จักได้นำผลการวิจัยมาประกอบในการเสนอความเห็นถึงผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการ แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา การปฏิบัติงานด้านสืบสวนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่สืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไข ปรับปรุง ระบบการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการสืบสวน

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน สอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ขอบเขตของเป้าหมาย และเนื้อหาที่จะศึกษามีดังนี้

ขอบเขตของประชากรเป้าหมาย

ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจในระดับตั้งแต่ ผู้บังคับหมู่ / ลูกแถว รองสารวัตรสืบสวน สารวัตรสืบสวน รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน ที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานฝ่ายสืบสวนในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 โดยตรง มีความเข้าใจถึงสภาพการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวน โดยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงตั้งแต่ พฤศจิกายน 2550 ถึง ธันวาคม 2550

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษา

ศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่สืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในระดับ ตั้งแต่ ผู้บังคับหมู่ / ลูกแถว รองสารวัตรสืบสวน สารวัตรสืบสวน รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน ที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานฝ่ายสืบสวนในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 1

นิยามศัพท์ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ของกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีนิยามศัพท์ในการศึกษา ดังนี้

การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

ปัจจัย หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ทำหน้าที่รับแจ้งและสั่งการ มีความรู้สึกว่ามีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน สอบสวน

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน สอบสวน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนประสบความสำเร็จ หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีเครื่องชี้วัดคือ ผลสถิติคดีอาญาที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา และสัดส่วนจำนวนคดีอาญาที่สามารถสืบสวนจับกุมผู้ต้องหาได้ในคดีต่าง ๆ ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คดีที่น่าสนใจ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

กำลังพล หมายถึง จำนวนข้าราชการตำรวจ ระดับตำแหน่งหน้าที่ตั้งแต่ ผู้บังคับหมู่/ลูกแถว รองสารวัตร สารวัตร และรองผู้กำกับการที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายสืบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 จริง

ระบบงานและนโยบายของหน่วยงาน หมายถึง กฎหมาย ระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานด้านสืบสวน และคำสั่ง นโยบายของผู้บังคับบัญชาในสำนักงานตำรวจแห่งชาติลงมา ที่สั่งการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านสืบสวน

ปริมาณงาน หมายถึง จำนวนชิ้นงาน เช่น จำนวนคดี จำนวนหมายจับในเขตพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสืบสวน

งบประมาณ หมายถึง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาล ที่จัดสรรให้แก่หน่วยงานในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน

ยานพาหนะ/เชื้อเพลิง หมายถึง ความพอเพียงและคุณภาพในการใช้งานของยานพาหนะ/เชื้อเพลิง ที่ใช้ในการปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1

รายได้และสวัสดิการ หมายถึง ค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ประกอบด้วย เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เงินรางวัล ที่พักอาศัย การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ และการบำรุงขวัญให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน ในรูปแบบต่าง ๆ

เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจในระดับตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ / ลูกแถว รองสารวัตรสืบสวน สารวัตรสืบสวน รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน ผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน ที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ซึ่งประกอบไปด้วย กองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 สถานีตำรวจนครบาลดุสิต สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง สถานีตำรวจนครบาลตำรวจพญาไท สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม สถานีตำรวจนครบาล ดินแดง สถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง สถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน สถานีตำรวจนครบาลบางโพ สถานีตำรวจสามเสน

สายลับ หมายถึง ประชาชนที่ได้รับมอบหมาย ได้รับการจ้างจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนให้ช่วยงานในการหาข่าว เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา

กลุ่มอิทธิพล หมายถึง กลุ่มบุคคลที่กระทำการ หรือมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้บุคคลกระทำความผิดทางอาญา

อำนาจหน้าที่ของกองกำกับการสืบสวน สอบสวน หมายถึง กองกำกับการสืบสวนสอบสวน มีหน้าที่รับผิดชอบงานสืบสวนคดีอาชญากรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวข้องกับความผิดอาญาทั้งหลายในเขตอำนาจรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจนครบาลรวมทั้งพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง สภาพความสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนด้วยกัน เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง สภาพความสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนกับผู้บังคับบัญชา เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว

การได้รับการฝึกอบรมด้านการสืบสวน หมายถึง การได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ข้อปฏิบัติ กฎระเบียบ การได้รับการอบรมด้านยุทธวิธีตำรวจ เช่น การสังเกตและจดจำบุคคล การทำแผนประทุษร้าย การเก็บหลักฐานจากพื้นที่เกิดเหตุ เป็นต้น

โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง โอกาสที่จะได้รับการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง หรือขึ้นเงินเดือน หรือพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรณีพิเศษ โอกาสได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมทั้งจากภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน

ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา หมายถึง ลักษณะการใช้อำนาจในการปกครองบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไป ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนจับกุม ซึ่งอยู่ใต้การบังคับบัญชา

ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนจับกุม

การได้รับสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากทางราชการ เช่น การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพิ่มเครื่องมือสื่อสาร อาวุธประจำกาย เงินค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ ยานพาหนะ และเครื่องมือเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอในหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

ความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนโดยมีปัจจัยต่าง ๆ สนับสนุนนั้น ทำให้การปฏิบัติหน้าที่สืบสวน สอบสวน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความสะดวกรวดเร็วต่อคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การได้รับความร่วมมือจากประชาชน หมายถึง การที่ภาคประชาชน ให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำผิด เช่น การร่วมออกตรวจท้องที่ การแจ้งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมาย ช่วยจับกุมผู้กระทำผิด เป็นพยาน แนะนำและสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น โดยการรับรู้หรือความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1
2. เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไข ปรับปรุง ระบบการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการสืบสวน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่สืบสวน ในโอกาสต่อไป